

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Bizlet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fill. — Tanulóknak egész évre 6 korona

Felolós szerkesztő: **Bereck Atalár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen betenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Bereck D. Fia** könyvnyomda

A jövő munkája.

Székelyudvarhely, szept. 27.

A múlt vasárnap megalakult Székelyudvarhelyen a „Székelytársaság”. Megalakulás alatt azt értem, hogy egy néhány lelkes és szépen átgondolt beszéd elhangzása után a jelen voltak megválasztották a diszelnököket, elnököt, alelnököt, titkárt és azzal szétoszlottak.

Nem tudom, fogunk-e ennél tovább is menni, vagy megelégszünk az eddigi eredményekkel s abban a boldog tudatban, hogy egyidőre kibeszélgettük magunkat és a társaság megalakításánál úgy az udvariassági, mint a többi formákat megtartottuk, ősi szokás szerint tovább aluszszuk álmainkat a mindenünnen ránk törő ellenség hadsora előtt.

Ha az utóbbi fog megtörténni, akkor kár volt a kezdeményező lépésért, kár volt azért az időért, a mit az alakuló értekezleten eltöltöttünk. Mert utótt a tizenkettedik óra és most már nem beszédre, nem fogantat nélküli elhatározásokra, hanem tettekre van szükség.

És ha szétnézünk a székelységlakta néhány vármegyében, meg kell győződnünk arról, hogy a reánk váró tennivalók sokasága valóban ijesztő.

Nemzedékek mulasztását kell helyrehozunk. Újra kell építenünk azt, amit a múlt és jelen büne lerombolt és a nembánomság elkorhadni engedett.

Erkölcseink teljesen lehangyoláltak. Önzés, irigység, hazugság uralkodik mindenütt. Bizony, elmondhatjuk a költővel: „Apát fia, testvér testvért clad”. Nem akarom most e szomorú

jelenség okait fejtegetni, mert terem nem engedni, de rámutatok az egyik főokra, a szegénységre, mely nyomasztóan nehezedik a népre és megakadályozza a művelődésben és erkölcsi fejlődésben.

Az alkoholizmus, prostitúció talán sehoh az országban nincs annyira elterjedve, mint ép a székely nép között.

És mindezek a nyomorúságok mintegy borzasztó circulus vitiosus, egymást okozzák és egymásból következnek. Nem mondhatjuk, hogy ha megszüntetjük az egyiket, megszünik a másik is. Gyökeresen kell kiirtani minden bajt, hogy a székelység megszabaduljon az erejét megbénító káros befolyásoktól és visszafoglalja azt a díszes helyet, melyet mint Magyarország kelcti védobástyája századokon át oly szépen betöltött.

Nehéz munka lesz ez, de nem szabad visszariadni tőle, mert egyesült erővel és kitartó munkával sikerülni fog a nehézségeket leküzdeni.

Ne tévesszük azonban szemelőt, hogy a mi egyesületünk társadalmi egyesület, mely egy beteg társadalom kebeléből ennek meggyógyítására alakult, munkája tehát csak akkor lehet eredményes, ha minden pártpolitikát félretéve, társadalmi eszközökkel dolgozik.

Csak egy célunk van: Erdélyt visszazerezni a magyarságnak. E cél felé hajthatatlan következetességgel, megalkuvás nélkül kell folyton előre törnünk. Csak egy érdeklet ismerünk el: a magyarságét, mely egy az állam érdekével. Ez érdeklet érvényesíteni kell mindenütt és minden-kivel szemben, ha lehet szép szerével, ha kell kiméltelenül.

Ehhez azonban egészséges társadalom és céltudatos erős akaratu nemzeti érzés kell.

Dr Pál Ernő.

BELFÖLD.

Udvarhelyvármegye törvényhatóságához.

Önálló magyar jegybankot.

Székelyudvarhely, szept. 27.

Magyarország ellen, további fejlődésében belátatlan harcrot indítottak ellenségei. Ausztriai hatalmi lényezők minden erőjüket belevitték, hogy az országot pénzügyi válság elé állítsák, s munkájuknak ize már itt, a szélső periferiákon és észleltető; a barcz most még titokban folyik ellenünk, azonban az eredménye nem maradhat el és ez: iparunk, kereskedelmünk és egész gazdasági életünk hitelvezetének megakasztásával zavarokba és váltságokba való kergetése. És az akcióban az Osztrák-Magyar Bank jár elől.

Ha eddig talán még valaki kételkedett volna a magyar nemzeti bank szükségessége felől, most be van igazolva annak nélkülözhetetlen volta. Idegen és ellenséges pénzügyi körökre nem lehet többé bizon egy ország hitelének vezetését.

A bécsi bank garázdálkodásának végét kell vetni. Magyar jegybank-szabadalommal csak olyan intézetet lehet felruházni, amely össze van forrva Magyarország közgazdasági életével. A mely itt nem rombolni, hanem a magyar forgalmi és hitelét igé-nyeit becsületes szándékkal ki akarja elégíteni.

Az osztrákok alatomos támadása akcióba kell hívja az egész magyar közvéleményt, hogy a pubítás nagy munkája visszafelé süljön el. Szükséges az, hogy a törvényhatóságok sorra meguozduljanak, felomeljék szavukat a az önálló magyar nemzeti jegy-bank felállításá mellett sikra szálljanak. Ezt megtette tegnap Bars vármegye, legyen a kezdeményezésben

A szárazbetegség ellen való védekezés.

Szülők és minden teluött figyelmébe.

Megtanulhatjuk ezen utasításból, hogy miké-
nővhatjuk meg önmagunkat és gyermekeinket a ragat-
dós betegségektől, főképpou pedig a valamennyi bete-
gesség között legtöbb áldozatot szedő szárazbetegségtől
(tuberkulizistól). A szárazbetegség is ragadós, úgy
mint a torokgyík vagy himlő, csak hogy a ragályozást
nem vesszük könnyen észre, mivel a betegség lassan
fejlődik, mintegy belopódzik az emberbe. A száraz-
betegség gyógyulbat, természetesen csak addig, míg
nagy mérvet nem öltött, de még ekkor is javulbat
a betegség és munkaképesé válik a beteg, feltéve,
hogy orvosa tanácsait követi. Minden ember, aki ma-
gát betegnek tartja, forduljon idejekorán orvoshoz,
tudja meg mihamarább, hogy mi a baja, így nem-
csak javulását, hanem gyógyulását is lehetővé teszi.

A szárazbetegség felnőtteken legelőbbször a tü-
dőt támadja meg, köhögést okoz és betegét köpnek.
Gyermekekben sokszor a csontokban vagy mirigyek-
ben fekszik a betegség. A test különböző helyein ge-
nyedő nyílások támadnak. Az, a mint akrofula elne-
vezéssel szoktunk megjelölni, a legtöbb esetben szin-
tén szárazbetegség. A ragályozást egyik emberről
a másikra a szárazbetegségben szenvedők köpése vagy
genye közvetíti. A ragályozás egyik emberről a má-
sikra történhetik frissben, vagy úgy, hogy a köpés,
vagy geny eöbbs a padlóra kerül, ott beszárad és
porrá válna lehetőttik be; gyermekek gyakran úgy
fertőzik magukat, hogy a porral szennyezett kezöket
és játékszereiket, sőt kegyüket vagy egyéb ételt a
szájukba veszik. A padlópiszok veszedelmes voltától
mindig tartani kell. Hiszen az utcáról lábunkkal
hozhatjuk oda a káros anyagot. Minden emberben
legyen aunyi köteleességerzet, hogy embertársát, kü-
lönösen családjá tagjait, a hol csak teheti, betegség-
ektől óvja meg.

Tüdőbeteg egyén, ha köhög, vagy ha tüszent,
tartson zsebkezdőt szaja elé, forduljon el, ha ugyan-
akkor másokkal szemben áll. Beszédközben se hajol-
jon nagyon közel máshoz. Köpőcsésze egy háztartás-
ban, jobban mondva egy szobában se hiányozzék. A
köpőcsészeben állandóan legyen víz. A köpőcsészet
1-2 naponként alapos, de óvatos tisztogatásnak ves-
sük alá; legjobb, ha mielőtt kitalakításához fogóánk,
külön e célra szolgáló bádofgázkban kifőzzük. Az
utczán se tartózkodjunk a váladék kiköpésétől, de ne
köpjünk a járon szerteszét. Köpjünk a csatorna nyi-
lásába, vagy zsebkezdőbe; még helyesebb, ha tüd-
őbeteg ember e célra szolgáló, zsebben hordható kö-
pőveget hord magánál. Egészséges emberek hagyják
el a köpés rossz és illetlen szokását. Szárazbetegség-
ben szenvedő egyén használjon külön evőeszközt po-
harat, törölkendőt; ágyneműjét a többi családtagéval
egy ágyba ne tegyük; szennyes ruháját, zsebkezdőjét
külön főzzük és mosassuk ki. (Minden járványos be-
tegségben szenvedő egyénél is így kell eljárni.)

Ha tüdővész anyának gyermeke születik, ezt
ne szoptassa, mert árt vele ömagaának; a szoros
érintkezés által és tejével gyermekét, ki egészségesen
született, biztosan beteggé teszi. Legjobb tehát, ha a
gyermeket ismerősökhöz, vagy megbízható egyének-
hez, fatusi dajkaságba adja. Egészséges anya szop-
tassa gyermekét, mert ezzel a betegségekkel szemben
ellenállóbbá teszi. Tüdőbajban szenvedő egyének,
szülők, rokonok se gyermekekkel, se másal szoros
érintkezésbe ne jöjjenek, lehetőleg más szobában tar-
tózkodjanak. Értjük ezek után a sok csókolgatásnak
káros voltát; nemcsak ezen, de más betegségek miatt
is. Azok, akik gyermekeiknek dajkát, dadát, vagy
egyéb goadozót tartanak, ügyeljenek, hogy ezek g-
mükörben ne szenvedjenek. Ha a családban csont-
vagy mirigybajos gyermek van, igyekezni kell az
orvostól mielőbb megtudni, hogy a betegség a száraz-
betegség nyilvánulása o? Ha az és geuszivárgás is
van, úgy adjuk a gyermeket kórházba, ahol az ily
betegséget néhány hét vagy hónap alatt a legtöbb
esetben meg lehet gyógyítani. Ha a beteg otthon ma-

rad, kövessük orvos tanácsait, a sebeket kötözés
mindig fődje, a kötés ne ázzon át. A szennyes köt-
szert el kell égetni; megmosni és újból használni nem
szabad. Az, aki a kötsézt változtatja, mossa meg a
kezzeit gondosan, a kötés alkalmazása után éppúgy,
mint előtte. Ily beteg gyermek érintkezését az egéz-
ségekkel szüntessük be teljesen vagy legalább kor-
látozzuk amennyire csak lehet. Ne engedjük meg az
egy ágyban való hálást. Ne fűrösszük az ily bete-
get ugyanegy kádban, vagy ugyanegy teaködben a
többi gyermekekkel; fehérceműt főzzük és mosunk
meg külön.

Legyen minden gyermeknek külön zsebkezdője,
külön ivópohara, evőeszköze. Az ételt, a melyet a
gyermek kap, fogyassza el egy ülőhelyben, nehogy
szennyeződhessék. Ne engedjük, hogy a gyermek mi-
után jóllakott, kegyeret vagy csontot még órákhosszat
majszoljon. A tejet mindig gondosan fol kell forralni,
nyers tejet sohase adjunk, a hus főtt vagy sült legyen.
Hűtsük le az ételt átöntéssel, vagy úgy, hogy állni
hagyjuk, de ne fújjuk és ne kösölgassuk, különösen,
ha köhögésben szenvedünk. Mindenki elképzelheti,
hogy az ételnek előre való megrágása mennyire ká-
ros lehet. Bor, pálinka vagy bármely szeszes ital
gyermeknek nem való, legelőbb orvoság alakjában,
különben káros és legkisebb mennyiségének tartós
élvezete a szárazbetegség iránti fogékonyságot éppúgy
fokozza, mintha a folódott a szeszes itallal visszaél.
Tehát a szeszes itallal való visszaélést oz okból is
kárhoztatni kell.

A gyermeket tartssuk mindig tisztán, ezért addig,
míg biztosan járni nem tud, ne engedjük a padlón
csuszálni, vagy mászni. A padlón mindig lehet ra-
gadós anyag, a gyermek azt onnan okvetlenül fol-
szedi, por alakjában kezeihez tapad, körmei alá fész-
kelődik, szájába, orrába jut. Tanácsos a még nem
járó gyermeket fából készült, elég tágas ládába tenni,
melynek oldalfalai oly magasak legyenek, hogy a
gyermek melléttük járhat, de ki nem esethik. A láda
fonékere terítsünk viaszkos vásznat, mely lemosható,

sorrendben második: Udvarhelyvármegye törvényhatósága.

Vezető férfiainkhoz szólunk.

Az október 5-én tartandó közgyűlés elé torjesszönek íadványt, melyben a magyar nemzeti jegyhank felállítását követelje a megye közönsége. Ez közgazdasági életünk fejlődésére elengedhetetlen követelmény; politikai szempontból kidomborítja Állami önállóságunkat, gazdasági szempontból pedig biztosítja a gazdasági élet, az ipar és kereskedelem fejlődését.

Ha a törvényhatóságok egymásután ilyen értelemben megnyilatkoznak, a nemzeti kormányunk könyebbítsük meg a szerepét. A közvéleményre támaszkodva, a nemzet ezen nagy jogának érvényt fog tudni szerezni.

Nincs kétségünk, hogy szavunk nem lesz pusztában elhangzó szó, s Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 5-én tartandó közgyűlésében ilyen irányban megnyilatkozik.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, szept. 27.

Az alkotmánybiztosíték meglesz. Ez a tény. Most a baloldali párti kürtösök hangszereiket durba hangolják és fájó szívvel jeremiádoznak zokogva alkotmányos épségünk hiányáról, neki csapnak a koalíciós rendnek. Ez a másik tény, mit az utóbbi napok politikai krónikája szűrt le tanulságul. Az idegek erőtlenségének tudatában kíván visszaélni a radikális mezbe bujt, hitehagyott publikum hiszékenységével és a maga politikailag inkorrekt üzemeltetése a kormány lekööttségének folytonos feszegetésével kívánja fedezni.

És a nagy hajrá fölcsapott és mint valami szenvedélyes tüzes csatainduló hadrendbe szöllítja a koalíció ellen a darabot konyhán jóllakott legényeket. A magyarság osztatlan és egészséges bizalmát, lehetetlen mesékkel akarják megfertozni, elejtett és félremagyarázott szálakból piszkos legendákat gyúrnak, amikkel szemben a kormány hivatalosan, hiteles formában szögezi le a tényt: az alkotmánybiztosíték meglesz.

A kiegyezés műve betetőzeten, sőt az épületet tartó gerendák is megintogtak. Ez is tény. És ezzel szemben a holnap erőltetett radikális musának előfutárai érdekeinek elalkuvásáról, a gazdasági jövő lehetetlenné tételéről beszélnek. Képtelen találgatásokkal, rosszindulatu czélza-

vagy tiszta lepedőt. Mossuk a gyermeknek egész testét kétszer naponta, reggel és lefekvés előtt, ezen mosással és fürdökkel a gyermeket edzhetjük is úgy, hogy fokozatosan hidegebb vízhez szoktatjuk, ezzel ellenállóképességét fokozzuk. A gyermek kezét minden elkezés előtt mossuk meg, körmeit szappannal és kefével tartjuk tisztán, a megútt körmeit betenkint javuk le, időnként a csecsemőket is. Azokban az anyák az ollótól való féltelmében ne rági a gyermeke körmeit. Idősebb gyermekeknek tiltsuk el a sokszor rossz szokással várt körömragát. Könyvek lapozásakor az ujjnak nyallal való nedvesítését tiltsuk el. A csecsemő száját ne mossuk, mert könnyen sebet ejtbenek rajta; szokassuk a gyermeket korán a szájbörlítéshez, mire gyönges soviz (egy késhegynyi só egy pohár vízre) használható. Harom éves gyermekek már fogkefét is használjon; öblítse a száját minden elkezés után, főleg lefekvés előtt. Ezzel az eledelek rothadását a mi a fogakat rongja, megakadályozzuk.

Vigyünk és küldjük ki a gyermekeket sokszor a szabad levegőre, a szobában csak a nyári időt töltsön, amennyit követeltem kell. Az iskolába meg nem járó gyermeket adjuk az óvodába, különösen, ha kello fölügyelet alatt nem tarthatjuk. Gyermekek szükségére van a szabadban való mozgásra, ezért tele is engedjük meg a korcsolyázást, csuszkalászt, hóbáda-játékot, stb. A gyermek ruházata az időjárásnak megfelelő legyen. Sohasem oly sok, hogy a mozgást akadályozza.

Amint a gyermek a betegségek a legcélszerűbb jele is észlelhető, tartjuk otthon, mert a kanyaro, a himlő, a vörhenyeg, a torokgyík és egyéb betegségek, kezdettől fogva átterjedhetnek másra. A mint a magunk gyermekeit szeretjük megóvni, úgy gondolkodjunk a másokéira is. Fontos pedig, hogy a gyermekeket a betegségekkel megkíméljük, mert a betegségek alatt és utána is jó ideig hajamosabbak a szárazbetegségre. Ily gyermekek rugályozásának elkerülésére fokozott figyelmet kell fordítani. Mielőtt gyermekünk életpályát választana vagy ilyet neki kitűznénk, hallgassuk meg orvosunk tanácsát, a ki gyermekünk egészségi állapotát ismeri; mert vannak életpályák (különösen mesterségek), melyek hajlamos estaktuonak a gumókör kifejlődését elősegítik.

tosságot hamisítanak bele a kiegyezési tárgyalások menetébe és löllehet pozitíven biztosat nem tudnak, csak úgy tájékozik a szájuk, mikor a nemzet vezéreit vádolják meg. Elvégre ez is üzlet, csak hogy piszkos üzlet, olyasvalami, mihez keztyűskézvel és akkor is csak félve nyúl hozzá az ember. Elkerülhetetlen gazdasági alakulások egyéb téren aktuálisá vált rekompenzációk azért, mert szóba hozták a közös költségekhez való hozzájárulási hányad emelését, meg nem szabad áru-lásról beszélünk s nem szabad megbarátkoznunk azzal a politikai törtetéssel, mely a békés munkás sorból néhány frondört belelovalt valami komikusán lehetetlen hadviselésbe.

Kossuth Ferencz megnyugtatta a meszeszerű találgatáson fölzgult kedélyeket és semmi okunk sincs rá és jogunk sincsen rá, hogy ne higgyünk Kossuth Ferencznek. Van olyan jó magyar ember ő, mint akármelyik elégedetlenkedő és nem kevesebb féltő gondossággal néz a jövődők elé, mint bármelyike a zoltánoknak. Alternatívák elé van állítva a nemzet s egyenesen esztelenség lenne beleugrani az örcvénybe, csak azért, mert a felette elvezető hid keskeny és nagyon egyszerűre gyalult.

Nyiltan minden kertelés nélkül beszélnek már Ausztriában a népparlament csodjéről. Heterogén elemek házasságáról van szó, egy lehetetlen egygyé forrásról, mely a hazai viszonyoktól teljesen elütő körülmények között jött napvilágra: és ugyanekkor a belügyminiszter hivatalos formában nyilvánosságra hozza, hogy a választójogi törvény reformjára vonatkozó előmondatok már annyira előrehaladtak, hogy már csak a formulázásról szövegbeöntésről, lehet szó. S ez a tény is sok szót forraszt a darabot íródeákoknak torkára. Nemzeti irányban, modern szempontok által kijelölt tartalommal születik újja, a választói jog és mikor a kirekesztett százezreket beviszi az alkotmányosság várába, hatalmasan megnöveli a magyarság erőit. Igéző szükség van erre, különösen ma, mikor a minden felülről reánk agyarkodó ellenségeink összefogtak és megcsinálták a nemzeti koalíció ellenében a nemzetellenes koalícióját.

A legutóbbi napok politikai vonatkozásaikban ujból ráakad az olvasó arra, a már évek óta kísértő nemzetiségi perfidiára, mely alkalmas arra, hogy a nyugateurópai közvéleményt meg-

A lakáunkat úgy válaszuk meg, hogy az száraz, napsütötte helyen, eléggé tágas, világos legyen. Ne lakjunk tehát sötét, szűk, nyirkos, dohos lakásban, pinczelyiségben. A szoba levegőjének gyors megváltoztathatása, tehát a szellőzés és napfény az egészséges lakásnak legfontosabb kellekei. Ne legyen a lakás szűk, mert a hol ezáltal az érintkezés az emberek között szorosabb, betegségek átragadásának a veszélye is nagyobb. Sötét lakásban kellő tisztaságot tartani nem lehet. A mikor új lakásba hurczolunk, vessük alá ezen lakást a legalaposabb tisztogatásnak, mert sohasem tudhatjuk, nem lakott-e ott előzőleg szárazbetegben szenvedő egyén, vagy más ragályos beteg s nem tapadt-e a falra, a padlóra ragályos anyag. A lakásnak ujból való festése sokaknál túlságosan költséges, ezért igen ajánlatos a lakásnak mosolése. Ez kocsonyáz a polgári lakásnak legoltszerűbb, legbarátságosabb külsőt, ez a legoltszerűbb; minden szennyrepedés hamar meglatzik a meszelt falon, melynek meszelése szükség esetén nagyobb költség és különös fáradság nélkül részlegesen vagy egészen megújítható. A padozat legyen felmosható, őrizkedjunk mindig attól, hogy a szobában port verjünk, vagy hogy szárazon soppanjunk, emittottuk mar, hogy a pad ó pora miért veszélyes. Nedves ruhával kell tehát a padlót feltörölni. Az imént mondottakból következik, hogy a nők uszályos ruháját úgy otthon, mint az utcán kárhözható kell. Batorzatunk legyen sima, egyszerű, könnyen tisztán tartható. A szobában mindig jó levegőnek kell lennie, ezért sokszor nyissunk ablakot, télen legalább is kétszer naponta (1—1 órahosszat). Éjszakra is gondoskodjunk a szoba levegőjének ki-cserélődéséről, különösen ha többen halunk egy szobában.

Ha a betegség a fertőtlenítést valamely lakásban szükségesnek tartja, ne idegenkedjünk ettől, hiszen javunkra cselekszik, sőt elvárható, hogy a fertőtlenítés szükségét belátva, magunk is szorgalmazzuk ezt az orvos utján ott a hol aggodalmunk vannak a ragályozásra. Mert a tisztaság arányában csökken a megbetegedések száma.

Dr.

tévessze és ami vékonyan folyó sovénységünket valami olyan hatalmassá dagadt zuhatagnak tün-tesse föl, mely végig tipor a nemzetiségeken, azok érzelmein és legelemibb ember jogain. Egyik másik mámoros fejt agitátor — erről az esetről különben is eleget olvastunk — hazugul, csúnyán megtevesztette a norvégek egyik nagy íróját — aki ezeknek a hitvány információknak alapján az európai közvélemény színe előtt kétségbevonta azt, mintha alkotmányosságunk igazán liberalis alapokra volna fektetve és azzal vádolt meg minket, hogy az igazságot pártállás szerint kezeljük. És a mikor mindezt elmondotta durván, brúálisan neki támadott a közoktatásügyi miniszternek is.

Ez az eset is teljes tanuságát adja, hogy a nemzetiségi apostolok immáron nem férnek a bőrükben. Állami fensőbbiségünkre rugaszkodva neki, olyan jogokat követelnek, melyek minden kitérés nélkül egyenesen az állami élet egységének megbontására vezetnek. Nem számolnak azzal a jogforrással, mely ezer esztendő törté-riánkából vezeti le államiságunk alapzatait, szömitásou kívül hagy minden érzelmi momentumot és hogy a lehetőségig széles körre villesse át a nemzetiségi propaganda a maga célzatait, nem szent és nem sérthetetlen előtte alkotmányosságunk és teljesen indifferensnek mondja ennek az országnak a jövődjét. Olyan állapot ez, mi mellett hallgatagon elmennünk nem lehet; gyáva és éretlen az, aki szótlannul türi, hogy éretlen suhancok sárral dobják meg. Mikor joga és ereje van ahhoz, hogy szétüssön köztük.

Kulturánk, multunk és számarányunk egyenként predestinál arra, hogy ebben az országban az állami fensőbbiséget kizárólagosan mi gyakoroljuk. Hazudik minden olyan magyarázat, mely a nemzeti velleitásokkal kapcsolatban jogosultságról beszél és hazudik az eseményeknek minden ilyen kommentálása, mely önkényes bajlaudósággal, a nemzetiségekkel szemben kifejtett prepotntiával vádolja meg a magyarságot. Elvégre mi élni akarunk és föltétlen jogunk van hozzá, hogy a jövődönket biztos bázisra fektessük. Megnyorit az idő, tünkre gázol az események sora, ha nem biztosítjuk a magyar faj hegemoniáját itt ezen az ezer éven át magyar vérrrel öntözött földön.

Ferencz Ferdinándot eddig egészen lefoglalta a hadsereg; minden érdeklődését leköötötték a katonai dolgok. Éppen mivel nem született katonának, azért kellett megfeszített erővel pótolni a természet, a hajlamok, a tehetség e fogyaté-kosságát.

Vajjon politikusnak született-e ő fensége? Reméljük, a magunk és az ő érdekében higgyük, hogy igen. Milliók sorsa függ attól, hogy a trónörökös politikusnak bizonyul-e, amint a kormány-pálczát kezébe vette. Az egész kettős birodalom jövője, megmaradása, fejlődése vagy darabba szöződése fordul meg azon, hogy Ferencz Ferdinánd ért-e az országlás nehéz tudományához.

És azért tartjuk örvendetesnek, hogy a kiegyezés hosszú válságának legkritikusabb napján fogadta és meghallgatta Andrassy Gyula grófot. Akár ő nyilvánította saját nézeteit a vitatott tárgyról, akár a belügyminiszter előadásából nyert megvilágosítást a kiegyezés ügyének állásáról, mindenkép helyes és időszerű volt beavatkozása. És még sokkal meggyűztatottabb lesz mind a két állam népeire nézve, ha tisztában leszünk fölfogásával, terveivel és politikai elveivel.

Az állami tisztviselők országos gyűlése.

Székelyudvarhely, szept. 27.

Az egész világon a szociális kérdések dominálnak. Minden munkás, legyen az kézzel vagy ész-szel dolgozó, egyaránt azon dolgozik, hogy keserves munkájáért legalább oly díjazást kapjon, amelyből maga és családja tisztességesen megélhessen.

Ez irányu mozgalom volt a szegedi kongresszus is, amelyen 1580 állami tisztviselő vott részt a ezek közül 186 volt számvevősegi, ami igen szép tekintélyes szám.

E hó 22-én d. e. 10 órakor nyitotta meg gróf Battyány Tivadar elnök a gyűlést, remek szép

hazafias beszédben, amilyen még állami tisztviselők értekezletén nem hangzott el.

A kongresszust megelőzőleg a számvédségi tisztviselők 21-én d. u. fél 4 órakor és vasárnap reggel 7 órától tartottak értekezletet saját különleges kivánalmak megbeszélésére, melyek közt a leglényegesebb az, hogy a számvédségek vétszenek ki a pénzügyminisztérium és igazgatóságok hatásköréből és csatoltassanak át az állami számszékhez. Előadó Kölbig Géza temesvári p. ü. számellenőr volt, aki teljesen kidolgozott javaslattal lépett a bizottság elé s úgy az ő javaslatát, valamint a memorándum egyes pontjait megvitatta. Egyöntetű eljárás szempontjából egy 18 tagú bizottságot választottak Maudics Jenő pénzügyi tanácsos elnöksége alatt. E bizottságba Erdélyből Kovács Jenő p. ü. számellenőr Tordáról és Pálly Aladár p. ü. számtiszt városunkból választottak be. Előadója Kölbig Géza és jegyzői Apor László és Német Károly Budapestről lettek.

E bizottság hivatása, hogy a számvédségi ügyeket párhuzamban az országos egyesülettel intézzék. Ez értekezleten Robel Roman p. ü. tanácsos elnököt. Ez értekezleten egyhangulag elfogadták Pálly Aladár azon indítványát, hogy a memorándumban a vasárnapi munkaszünetnek rendeleti uton való életbe léptetése kéressék.

22-én d. e. 10 órakor nyílt meg a kongresszus, a midőn is az albizottságok választották meg, hogy a 23-án tartandó értekezlet elő kész tervvel jöjjenek.

A bizottsági tagok megválasztása után egy hazafias mozzanat következett, a midőn az állami tisztviselők elzarándokoltak és megkoszorúzták Kossuth Lajos szobrát.

(Kossuth-szobor meghosorozása.)

A Kossuth szobornál az állami tisztviselők nevében gróf Battyány mondott beszédet. „Sokat gondolkoztunk, úgy mond, mit irassunk ama koszorúra, melyet a magyar állami tisztviselők helyeztek el a szobor talapzatán, de bármily szépet is akartunk, szebbet nem lehet, mint amit rá írtunk: Kossuth Lajos emlékének, mert e név egy fogalom, amely át kell hasson minden tisztviselőt és törekedni kell az eszméinek megvalósítására.“ Ezután a közönség levett kalappal énekelte a Szózatot és Kossuth nótát s azután szétoszlott.

(Az albizottságok ülése.)

Az albizottságok legfontosabb határozatai a következők voltak: a hivatali állásokat csak fokozatos előléptetés útján tölthetik be. Az ingyenes állások eltörölendők. A minisztériumokban csak felsőbb állások legyenek s azokat vidékről töltsék be. Képviselő lehet minden állami tisztviselő 10 évi szolgálat után, a midőn nyugdíjazzák, a szolgálati pragmatika azonnal életbe léptetendő. Fegyelmi ügyekben független bíróság ítéljen. A titkos minősítés eltörölendő. A hivatalos idő törvényben szabassék meg s a többlet munka díjaztassék. Minden állami tisztviselőnek, ide értve a szolgákat és díjnokokat is bizonyos szabadság idő engedélyeztessék, s vasárnapi teljes munka szünet megadaassék. A lakberek új alapon adassanak és 50%-a a nyugdíjba is beazámítassék. A városok és községek 4 osztályba sorozandók. A tisztviselők hitelügyeinek lebonyolítására „Közalap“ létesítendő, oly módon, hogy ehhez minden tisztviselő, minden 1000 kor. fizetése után 1 koronával hozza járul. Ebből internátus is létesítendő a tanuló tisztviselő gyermekek részére. E célra különben Jánaszky László statisztikai tisztviselő felajánlotta 300 □ oles telkét Budán, amit a kongresszus zajos éljenzéssel vett tudomásul.

Behozandó a státusz rendezés és automatikus előmenetel, az eddigi 4 osztályos képesítés 6 osztályra emeltetnék és a kezdő fizetés 1400 kor., a középiskolai képesítéssel 2000, és felsőbb iskolai végzettséggel 2300 kor. volna a kezdő fizetés. Az elsőnél automatikusan emelkednék 3 évenként 4000 kor.-ig, a másodiknál 5600 és a harmadiknál 7100 kor.-ig. Ami azonban nem zárja ki, hogy előbb is ne haladhatna. A számvédségeknél a főnökök a VI. és a helyettese a VII. fizetési osztályba soroztatnak.

A szolgálati idő leszállítandó 35 évre. 10 szolgálati év után 40%, 10 évtől 30-ig 2½%, 30-35 ig 2%-al emelkedjék a nyugdíj. Az övezgyek nyugdíja a férj nyugdíjainak ½-ában állapítandó meg oly módon, hogy a nevelési járulékokkal a férj nyugdíját nem haladhatja meg.

Minden állami alkalmazott utódainak, ha uós, hanem, temetési járulék adandó stb. stb. Bizoay itt csak főbb vonásokban, szinte csak címekben sorolhattam fel a kérelmeket, de adja az Isten, hogy mihamarabb életbe lépjenek.

(Hétfőn.)

Hétfőn folytatódott a tanácskozás, a midőn Andor József főelőadó előterjesztette a fenti javaslatokat, melyekhez a kongresszus hozzájárult. Végtelel lélekemelő voltak a következő szavai:

„Égy olyan társadalmi osztály, melytől az egész nemzet súlyos dolgokat vár, nem hibázhatik, ha azt mondja, neki is van kérése. És oda áll a nemzet elé s nem a lenyüggött rabszolgai alázatossgával, hanem a férfi nemes önértetével és tisztességtudásával elébe tárja kérését.“ Itt az előadó sirva fakadt áthatva szavai igazságától s hallgatói percenkig tapsoltak a megindító jelenetnek.

Bizony csak egy független, jogait és kötelességeit tudó tisztviselői kar biztosíthatja e nemzet, e haza fennállását.

(A bankett.)

Hétfőn d. u. 2 órakor volt a bankett, amelyen mintegy 500 kongresszusi tag vett részt. Bankett után szétoszlott a kongresszus reményekkel telve, hogy mire a következő kongresszus megtartatik Kolozsváron, addig teljesülnek a remények.

Ugy legyen.

t. p. a.

Kötelező állatbiztosítás.

Marosvásárhely, szept. 25.

I.

Minden biztosítás alapelve ugyanegy. A biztosító a biztosítottakat a biztosítás természetével megfelelően személyekben, vagyonukban érhető vagyoni kár megtérítését magára vállalja s ennek ellenében a biztosítottak bizonyos csekély évi díjat fizetnek a biztosítónak. Így a biztosítottak az őket érhető kárnak néhány százalékát kitevő díjért, tehát aránytalanul csekély és az egyesek által meg sem érzett ellenszolgáltatásért kárukat a biztosítóra árhathatják.

A biztosítás mai helyzetében általánosságban üzleti vállalkozás. A biztosító intézetek a biztosítottak által fizetendő díjat oly összegben állapítják meg, hogy azokból nemcsak az elég biztos valószínűség szerinti kártérítések, hanem az üzleti kiadások is kikerüljenek s azon felül az intézet részvényeseinek is minél nagyobb nyereség jusson.

A biztosítottak érdekeinek az felelne meg legideálisabban, ha az általuk befizetett díjtökének az évi károk megtérítésén felül maradó része szintén az ő javukra szolgálna. Vagyis, hogy esetleges károk megtérítésén felül a biztosítások üzleti nyereségéből is közvetlenül a biztosítottak részesüljenek.

Ennek egyedüli módja a kölcsönös biztosítás.

És mivel az egyesülés többi módjaihoz a törvény elég nagy, 200.000 koronányi alaplőkét kíván, a kölcsönös biztosítás legegyszerűbb és legkönnyebb módon szövetkezeti uton történhetik.

A biztosításokból származó előny mindenkit egyaránt érdekel. De senkit annyira, mint a gazdaközönséget és különösen a kiegazdákat, akiknek akár épületeikben, vagy gazdasági felszerelésekben, akár terményeikben vagy állataikban bekövetkezhető nagyobb károsodás esetleg existenciájukat is tönkre teheti, de mindenesetre évekre visszaveti előhaladásukban.

Ajánlatos tehát a biztosítást minél szélesebb körben és minél több irányban elterjeszteni. Alkalm van rá elég, hiszen a biztosító társaságoknak minden faluban van képviselőjük. És amíg a kölcsönös biztosítás eszméje valóra válhat, addig is szietnie kell minden gazdának épületei, terményei és állatai biztosításával. A biztosítások eddig kizárólag az épületekre és terményekre terjedtek ki. Nem történt azonban figyelembe vehető gondoskodás az állatok elpusztulásával előálló súlyos károk elhárítására. Legalább itt a székelyföldön csak szorványosan tudunk eseteket.

Pedig, ha tekintjük, hogy különösen a székelyföldnek rendkívül fontos gazdasági tényezője az állattenyésztés, ami hivatalosan is megállapítást nyert és a székelyföldi kirendeltség állattenyésztési akciójában elismerésre is talált, be kell látnunk, hogy állattenyésztésünk és az ahoz fűződő fontos gazdasági érdekek folytán az állatbiztosítás a legnagyobb jelentőséggel bíró kérdések közé tartozik.

Magyarországon a ragadós betegségben elpusztult szarvasmarhák száma az 1900. évtől 1904-ig 3100-ról 5600-ra emelkedett. 1905-ben 5400 ragadós betegségben elpusztult állatot mutat ki a statisztika. A valóságban azonban sokkal többre kell tennünk a számot. Az összehasonlításból kitűnik, hogy az ál-

latbaldóságban jelentős csökkenés nem tapasztalható, bár az állam a megelőző és ellenőrző intézkedésekben egyre nagyobb tevékenységet fejt ki. A ragadós betegségben elhullott sertések évi átlaga 1896—1900 években 339 ezer volt, 1901—1905-ben 177 ezer, 1905-ben már 220 ezer. Tehát itt se találunk javulást. A ragályos és egyéb betegségekben elhullott szarvasmarhák értéke évenként jóval meghaladja a 10 millió koronát, hasouló összegre tehető az elhullott sertések értéke is.

Látható tehát, hogy évenként tetemes kár éri gazdaközönségünket állatainknak részint betegség, részint baleset miatt való elpusztulása által. Minden amellet szól tehát, hogy a biztosítást állatainkra is kiterjesszék.

Azok a szempontok, amelyek a biztosítottak érdekeinek minél teljesebb érvényesülése módjával a kölcsönös biztosítást jelölik meg, még inkább előtérbe nyomulnak az állatbiztosításnál. Az állatbiztosítás ügye legközelebről a falusi gazdaközönséget érdekli; a biztosítás sikere attól függ, hogy minél több gazda vegyen részt benne, minél kisebb az üzleti, kezelési költség. És mivel a legtöbb visszavétel a biztosító rovására az állatbiztosításnál fordulhat elő, szükséges, hogy az ellenőrzés a biztosítottakkal szemben minél közvetlenebb és intenzívebb legyen. Mindezek a szempontok az üzleti ilponyok tekintetében legcélzesebb kölcsönös állatbiztosítást szövetkezeti alapon tessék ajánlatossá. És ugyane szempontokból következik az is, hogy a kölcsönös elvei szerint alakult szövetkezet hivatásait úgy teljesítheti legelőkeltebben, ha üzleti köre csak egy, vagy legelőbb közvetlen szomszédságban levő két község területére terjed ki.

Az ily módon való állatbiztosítás külföldön általában elterjedt és mindenfelé a legnagyobb megelegedésre vált be. Német-, Francia-, Angol-, Svédországban, Svájcban, Ausztriában sok ezerre megy a községi állatbiztosító szövetkezetek száma. S a tapasztalat széltében azt mutatja, hogy az állatbiztosítás a díjösszeg tulságos magára emelése nélkül csakis így szövetkezeti alapon valósítható meg sikeresen.

A biztosítás szervezését és keresztülvitelét rendkívül megkönnyíti a Budapestben alakult „Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság mint Szövetkezet“, amely a községi biztosító szövetkezettel szemben a kockázatot bizonyos százalékon felül, mint viszontbiztosító elvállalja s így lehetővé teszi, hogy a községi szövetkezet a kifizetések legmagasabb összegénél se legyen kénytelen ráfizetni vagy tagjait megterhelni.

Dr. Vajna Géza.

HIREK.

Székelyudvarhely, szept. 29.

A Székely Társaságról.

A szeptember 22-én újja alakított Székely Társaság, október 6-ikán délután 3 órakor ülést tart a vármegyeház kis termében. Ez az ülés azért vált szükségessé, hogy az újja alakítást teljessé tegye, s megállapodásokat létesítsen a társaság működésének módjai és irányai felől. De azonkívül még annak megállapítása is szükséges, hogy az új társaságban kik akarnak tagokul résztvenni, mert a multkori ülés e tekintetben kellő bizonyosságot nem hozott létre.

Aki a mi társadalmunk ügyének előbbre viteleért érezni és gondolkodni tud; aki a székelység fontos nemzeti hivatását átérti s ovégett egy hatalmas és egészséges közvéleménynek a kifejlődését kívánatosnak tartja: annak ebben a Székely Társaságban okvetlenül részt kell vennie. Égügy részt kell vennie annak a gazdának, iparosnak, kereskedőnek, hivatalnoknak és tanárnak is, aki ennek a városnak és vármegyének viszonyait javítani, fejleszteni akarja, s aki itt egy békés, összetartó, erős társadalomban akar élni. Ebből a szép eredményhez mind az a céltudatos társadalmi tömörülés tud elvezetni, amely a Székely Társaság útján kifejtethető.

A társaság vezetősége tehát ez uton kéri és a székely erényekben való jó reménységgel felhívja az érdeklődőket, hogy az október 6-iki ülésen minél számosabban sziveskedjenek megjelenni. Jöjjenek el bátran, a visszahuzódás érzései nélkül mindazok, akik hivatást éreznek a székelység feladataiban való részvételre, s akik segítséget és társadalmi felkarolást várnak jó munkájuk eredményének és jövőjének biztosítására. Jöjjenek; várjuk mindnyájukat! (Pdl.)

Tanító-gyűlés.

Az „Udvarhelyvármegyei római katolikus Tanító-egylet“ f. hó 26-án a székelőudvarhelyi rom. kath. főgimnázium disztermében évi rendes közgyűlést tartott, melyen a tanítókon kívül a papság egyrége is jelen volt.

A gyűlést 9 órakor tartott szent mise és Veni sancte előzte meg. A gyűlés lefolyásáról a következő tudósítást hozzuk:

Gróf Mihos János főesperes plebános gondolatokban gazdag beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Megnyitójában irányt mutatott, mely szoriat a népoktató munkának folytania kell. Hangsúlyozta a tisztelést és igazságot, mint a nevelői tevékenység elengedhetetlen követelményeit. A meggyőző igazságokat a közgyűlés nagy figyelemmel hallgatta és tetszésének jeleivel tüntette ki.

Ezután a tárgysorozat szerint a közgyűlés hatáskörébe utalt adminisztratív természetű ügyek (a megelőző gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése, pénztár-vizsgáló bizottság kiküldetése, az alapszabályok módosítása) nyertek elintéztést.

Bálint Károly kadicfalvi és Szabó Lajos máréfalvi tanítók sikerült szavataikkal járultak a gyűlés sikeréhez.

Gál Sándor főjegyző minden lényegesebb mozzanatra kiterjedő jelentést olvasott fel a körök működéséről.

Egyik tanító megleghangú emlékbeszédet olvasott fel, a korán elhunyt Gáspár Árpád volt zetelaki tanítóról.

Ggerkes Mihály az általa szerkesztett és forgalomba hozott tananyagbeosztás nyomtatványt mutatta be.

A gyűlés egyik legérdekesebb tárgyát képezte Burger Arthur tanárnak az írás történetéről s az új magyar helyesírásról tartott magas szintű előadása. A széleskörű forrás tanulmányokon nyugvó előadás bevezető része az írás fejlődésének rövid történetét tárgyalta. Szemléltetve mutatta be a mai latin írás keletkezését és kifejlődését. Ugyancsak példák illusztrált történeti visszaillesztéssel vezette be a mai magyar helyesírás kialakulását. Ismertette és találó kritikái megjegyzésekkel kísértte az iskolai magyar helyesírás ügyében kiadott legújabb rendeletet és utmutatást adott a helyesírásnak ingadozás és bizonytalanságot mutató eseteire. A közgyűlés a nagyobb terjedelme ellenére is mindvégig érdekes előadást feszült figyelemmel hallgatta és elismerésének jeleivel tapsal és élénk éljenzéssel köszönte meg.

És után ismét adminisztratív ügyek következtek: a pénztárnok és pénztár vizsgáló-bizottság, a könyvtári bizottságnak a könyvtár alapjának megvételéről szóló orvondetes jelentése. Ezzel a minden tekintetben sikerült közgyűlés véget ért.

Eljegyzés. Zakariás József eljegyezte Kozma Iréket Marosvásárhelyt.

Dr. Lrusnieszky Elek eljegyezte Baranyai Margitot.

Unitárius istentisztelet. Ma délelőtt 10 órakor kezdődött a vármegyeház nagytermében az őszi balaúneup alkalmából istentisztelet és urvacora osztályosok részére.

Háziiparunk érdekében czimmal Solymossy Endre egy ízben megitta mindazon teendőket, melyek Udvarhelyvármegye háziiparának fejlesztése és annak versenyképessé, jövedelmezővé tétele érdekében szükségesek. Tanulmányait negy részre osztotta. Az első fejezetben „teendők“ alatt elmondja, hogy eztidek óta esk a székelység erkölcsben, vagyoban, uehány év óta megdobbentottu fogy számban, munkakészben. Pedig a székelységnek műveitnek, vagyouoszak, erősnök koll teun; most saját földjén élve, állami és nemzeti hivatás van Erdelyben. Iparfejlesztő bizottságunk hazafias aggodalommal lara régóta e bajokat. Leikismeretes bagzóággal kereste a mentő eszközöket, kivézeto utakat. S mikor mindent mérelegelt, figyelembe vett, legfőképp népünk kiváló ipari és kereskedelmi értékét, rátermettségét; gondolata visszaszállt a multba. Kezdjük ott, ahol végeztük! Keressük fel körágyon fokvó háziiparunkat, mely régen minden székelyházat benépesített, — jövedelmet adott, — mely minden székelyt a tűzhegyénél magartott. Tegyük egészségossé, széppé; tegyük kelendővé, jövedelmezővé háziiparunkat. Híába akarjuk a fejlődés fokozatait átugrani. Az csak gyorsítani, de átugrani nem lehet. Híába álmodozunk. Ennél a dolognál a kicsinyítés, az előadás, a kitérés csak növeli bajainkat. Ha mi a székelőföldet egy

nagy kitorjedit iparteloppé, — a székelységet egy hatalmas erős iparos nomzedékké kívánjuk átalakítani, mely képes legyen saját földjéu élve állami és nemzeti hivatást teljesíteni, azt máu uton, máu módou nem tudjuk elérni. A fizetok második részében ismerteteti az Első Székely Háziipari Árucarnok Üzletmenetét, a harmadikban ennek Alapszabálytervezetét dolgozta ki, míg a negyedik részben a kormány támogatásának mérvét adja a következőkép: 1. Egy mintaraktár létesítésére, egyszersmindenkorra, adjon a kereskedelmi és földmívelési miniszter 1000—1000 koronát, összesen 2000 koronát. 2. A háziiparosok között kiosztandó szerszámokra, nyersanyagok beszerzésére, állandó előlegekre, jutalmazásokra mindkét miniszter adjon 10 évig, évenként 5—5 ezer koronát; összesen 10,000 koronát. 3. Engedélyezzen a kereskedelmi miniszter az árucarnoknak olyan előnyös szállítási díjtételeket, melyben a börtönmuukákat részesíti. 4. Az Árucarnok igazgatóságának indokolt kérésére küldjón mindkét miniszter időről-időre vándor munka-tanítókat a saját költségére. — A nemes lendülettel, izzó fajszeretettel megírt füzetet az Iparfejlesztő-bizottság adta ki és azt a ma megnyitó Székely kiállításon díjmentesen adják a dolog iránt érdeklődőknek.

Törvényhatósági közgyűlés. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága, mint jelentettük, október 5-én tartja őszi rendes közgyűlését. A közgyűlési meghívót és tárgysorozatot Dr. Damokos Andor alispán már meg is küldötte a bizottsági tagoknak. A tárgysorozat 305 pontból áll és kormányrendeleteket (1—4), hivataloselőterjesztéseket (5—19), szabályrendeleteket (20—23), községi ügyeket (24—273), átiratokat (274—295), kérvényeket (296—305) ölel fel.

Dr. Bartók György az erdélyi ref. egyházkerület püspöke, tegnap délben érkezett meg Bogózból, hol örösi közönség jelenlétében, a papság élén Vajda Ferencz esperes fogadta. Délután Agyagfalván tartott istentiszteletet, a mai nap pedig a székelymagyarosi egyházközség új templomát szenteli fel. Délután Bogózból mond püspöki áldást, majd pedig Székelykereszturra utazik. A püspök — a körülmények változása folytán — uti programját megváltoztatta és most ez alkalommal nem fogja meglátogatni a székelőudvarhelyi egyházközséget.

A Székely kiállítás ma, vasárnap nyílik meg, és holnap, valamint okt. 1-én és 2-ikán lesz megtekinthető. A kiállítás mai ünnepélyes megnyitására Ugron Ákos főispán, Dr. Damokos Andor alispán, Dr. Kovácsy Albert országos képviselő tegnap már elutaztak. Udvarhely megye ipari kiállítását Solymossy Endre tanár, Hargita Nándor igazgató, a gazdasági részt pedig Dorner Béla miniszteri megbízott rendezték, kik a mai ünnepélyes megnyitáson szintén résztvesznek. Mint nagyobb kiállítások résztvesznek: Barcsay Károly szövőgyára, Szöllösi Samu pedig gazdasági terményeivel. A kiállítás megtekintésére felhívjuk a polgárságot és gazdaközönséget.

Személyi változások a kollegiumban. Dr. Fazakas József r. tanárt a közokt. miniszter egyelőre ideiglenes minőségben áthelyezte a kolozsvári felsőbb leányiskolához. Az így megüresedett díjkezelői állásra az előjáróság Nagy Elemért választotta meg; a szintén lemondás folytán megüresedett gazdasági felügyelői állásra pedig Szabó Andrást.

A Székelytársaság újraalakulása. A székelyszövetségnek Marosujvar iment tartott gyűlésében elhatározták, hogy a székelytársaságokat új életre keltik, szokat újra szervezik. E véget László Gyula keresk. és iparkamarai másodtitkár, körutjában f. hó 22-én Székelyudvarhelyre érkezett, mely napra Dr. Damokos Andor alispán, a megyeház kistermébe értekezletet hívott egybe. Az értekezleten mindössze huszonhá megjelentek, ami kétségtelen bizonyítéka annak, hogy közönségünk nem, vagy alig érdeklődik a székelőügyek iránt, általában lévén azon érvelés, hogy a székelyt úgy megmentették már, hogy a piaci árak megkésztéserozódtek, a napszámber pedig háromszorossá emelkedett, csolédet jó pénzért is alig kaphatni, szóval a székely foghegyről beszél a nadrágos emberrel, mi mind annak a jele, hogy jóléteben omelkedett. A gyűlésen, mivel Damokos alispán hivatalos elfoglaltsága gátolta a megjelenésben, Soó Gáspár főgimnáziumi igazgató, a Székelytársaság eddigi alelnöke, elnököt, kinek felkérésére László Gyula ismertetete azt a körülményt, mely a Székelytársaságokat új életre hívja és ez: a nemzetiségek, különösen pedig a románok szervezői terjeszkedése Erdelyben. Tehát a társaságokra, az eddigi cseléd elszerezés munkája helyett, fölötto fontos feladat ne-

hezedik: megmenteni Erdélyt a magyarságnak. Az értekezlet későzörmmel tette magáévá a feladatot, minek Solymossy Endre lendületes szép beszédben adott kifejezést. Ezután Deréki Antal intézett kérdést a kiküldött titkárhoz, ha vajlon e székelytársaság fiókja lesz-e a marosvásárhelyi társaságnak, egyben pedig visszautasította azt a vádat, mintha a székelőföldi sajtó nem teljesitené feladatát. A megnyugtató válasz után Solymossy Endre indítványára a tisztikart a következőleg alakították meg: Védnök: Ugron Ákos, tiszteletbeli elnök: Dr. Damokos Andor, tiszteletbeli alelnök: Soó Gáspár, elnök: Matffy Domokos, tiszteletbeli titkár: Becsek Aladár, titkár: Dr. Paál Árpád, pénztáros: Spaller József. Végül elnök megköszönte Lászlónak fáradozását, a gyűlést bozárta.

Köszönetnyilvánítás. A következő sorok közlésére kértünk föl. Legidősebb Daniel Gábor nyug. főispán urnak a vármegyei muzeum részére adományozott 28 drb, Günler Antal urnak 5 drb, Kovács János urnak 3 drb pénzért, Ferenczy Gyula nyug. árvaszéki elnök urnak 1 drb ezüst éremért és Ferenczy Mária öngyáságának 7 drb. „a világ hét caudáját“ feltüntető régi festményért. Az egylet választmánya nevében, ez uton is köszönetet mondok, Molnár Károly muz. igazgató.

Udvarhelyvármegyei Muzeum-Egyesület. Az Udvarhelyvármegyei muzeum-egyesület folyó hó 26-án csütörtökön a vármegyeház kistermében választmányi ülést tartott. Ott voltak Ugron Ákos, főispán elnöke alatt, dr. Damokos Andor alispán, Vári Albert alelnök, dr. Solymossy Lajos főrealisk. igazgató, Molnár Károly muzeumi igazgató, Dózsa Jakab könyvtárnok, Pálmay József titkár, Spaller József pénztárnok, Kamocsay József levéltárnok és Séra Kálmán jegyző. Ugron Ákos elnök és Molnár Károly igazgató, napirend előtt bejelentik a választmány napk a Muzeum részére beérkezett újabb adományokat, melyeket másik helyen említettük föl. Adományozóknak, ugyszintén az udvarhelymegyei takarékpénztár részvénytársaságnak 50 koronás adományát a választmány ezuton is kifejezi hálás köszönetét. Pelrányi Miklós tagot amultkori közgyűlés határozata értelmében fölkerék, hogy a muzeummal kapcsolatos képtári szakosztályt szervezesse a tagok gyűjtését kezdje meg. Pálmay József titkár ajánlatára Ferenczy Gyula árvaszéki elnököt és Palfy Aladár zámmiszter a választmány fölvetette a muzeum egyesület tagjai közé. Spaller József pénztárnok jelentése után Molnár Károly igazgató fölfejtette azon módokat, melyek mellett a muzeumi tárgyak intenzivebb gyűjtését lehetönek véli. A vármegye községeiben gyűjtő bizottságokat kíván szervezni. E czébol „Folhivás“-t szerkesztett, melyben megnevezi részletesen azon tárgyakat, melyeket gyűjtésre érdemesnek talál. Szól benne a tárgyak bejelentése és beszállítása módozatairól s kiemeli, hogy az értékesebb leleteket, régiségeket a muzeum egyesület a kebeleiből kiküldött bizottsággal megvizsgáltatja s pénzzel is megvásárolja. Választmány Molnár igazgató „Folhivás“-at elfogadta s elhatározta, hogy 200 példányban sokszorosítja s a vármegye községeibe szétküldi. E „Folhivás“-ban foglaltakra ez uton is föl hívja a választmány a megye közönségének a figyelmét, de fordul előszörben a községek vezető embereikhez lelkészekhez, tanítókhöz, jegyzőkhöz. Karolja fel kiki e muzeum ügyét, tartsa hazafias, szent kötelességének a gyűjtésben — tehetsége szerint — résztvenni. A legcsekélyebb ajándék is hazafias, szép tett, mely az ajándékozóra oly fényt áraszt, hogy annak világánál az utokor is meglátja nevet.

Véres kardpárbaj. Dr. Damokos Andor alispán és Dr. Sebesy Janos vármegyei-aljegyző, pénteken délelött harcoképtelenségük menő kardpárbajt vívtak, mely mindkét fél megegyezésével végződött. A párbajnál, mint segédek, Dr. Valentsik Ferencz m. tisztifőügyész és Dr. Kovácsy Albert országgy. képviselő Damokos részéről, Dr. Hiniéder Ákos és Dr. Szöllösi Odón ügyvédök, Sebesy részéről, szerepeltok. A párbajra okul Sebesy Jánosnak az alispánról tett sértő kijelentései szolgáltak. Párbaj orvosok Dr. Imre Domokos és Dr. Egyed Balázs voltak. Felek nem beuktek ki.

Polg. isk. tanárok Székelyudvarhelyt. Az országos polgári iskolai tanáregyesület marosmenti koro rendes közgyűlést Göngyössy István elnöke mellett Székelyudvarhelyt október hó 12-én délelött 9 órakor a vármegyeház nagytermében tartja meg. Targysorozat: 1. A gyűlés megoyitása. 2. A jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldetése. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése az 1906—907. évi számadásról, Kovács Daniel, tordai áll. polg. isk. tanár által. 4. Az „Eötvös-alap“-nál teendő alapítvány mibenállásáról jelentést tesz Péter Antal, kőri pézstáros, tordai áll. polg. isk. tanár. 5. Az 1907—908. évi költségvetés megállapítása. 6. A vallás-erkölcsi alapon való nevelésről értekeznek Puskás Gergely, dicsőszentmártoni rom. kath. plebános, áll. iskolai hitoktató. 7. A polgári iskola reformja czi-

men előadást tart *Kratofit* Dezső, tordai áll. polg. iskolai tanár. 8. A modern rajztanításról szemléltető előadást tart *Petrányi* Miklós, székelyudvarhelyi kö- és agyagipari szakiskolai és áll. polg. leányiskolai rajztanár. 9. Indítványok. 10. A gyűlés bezárása. — A meghívóval egyidejűleg az elnökség a következőket teszi közzé: Felkértenek a Kör tagjai, a kik a gyűlésen résztvenni szándékoznak, hogy az elszállásolás eszközlése céljából sziveskedjenek Székelyudvarhelyre érkezésük pontos idejét *Schiller* Irma igazgatónőnél legkésőbb október 8-ig bejelenteni. Október hó 11-én délután 3 órakor a kö- és agyagipari szakiskola, a középiskolák, a műszóvó-intézet és a város más nevezetességeinek megtekintése. Október hó 11-én este 8 órakor a „Budapest-szálló“ helyiségében ismerkedésre összejövetel. Október 12-én délután a „Budapest-szálló“ helyiségében társasbéd.

Nyugdíjazás. *Végler* Gyula, a székelykereszturi állami tanítóképző tanára, 31 évi működése után nyugalmába vonult. A vall. és közokt. miniszter *Végler* Gyulának, hivatásérzettel áthatott nemes irányú tevékenységeért őszinte köszönetet és méltányoló elismerését fejezte ki. Sajnálattal értesülünk, hogy *Végler* Gyula Brassóba távozik, ahol várva várják odaérkezését.

A Vadásztársaság ma délután 3 órakor a megyeház kistermében rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgyat új tagok felvétele, folyó ügyek és esetleges indítványok képezik.

Halálozások. *Kassay* F. Dezső városi alkapitány, törvényhatósági bizottsági tag, életének 48-ik évében f. hó 26-ikán elhunyt. A megboldogult derék, jó fut tegnáp délután temették el nagy részvét mellett a ref. sirkertbe. Halálát özvegy édesanyja: *Kassay* F. Ignáczné szül. *Somogyi* Karolina, testvére: *Akos* és számos rokon gyászolja. Haláláról a családon kívül a város tisztviselőikara is bocsátott ki gyászjelentést.

Gircsis József életének 75-ik, boldog házasságának 35-ik évében. f. hó 25-én jobblétre szenderült. A megboldogult résztvett a szabadság barczban, s azután mint szorgalmas polgár érdemelte ki polgártársai közbecsülését. Halálát felesége *Vas* Róza, gyermekei, unokái és számos rokon gyászolja.

Gyorsírás. Amint lapunkban annak idején közzöltük volt, a helybeli ref. kollegiumi *Gyorsírókór* a július első napjaiban *Seegeden* rendezett *Nemzetközi gyorsírókiállítás és kongresszuson* s az azzal kapcsolatos versenyeken *Sebő* András tanárnak, miut elnöknek vezetése mellett 5 taggal képviseltette magát. A versenyek eredményét a napokban küldötték szét. Eszerint a *Gyorsírókór* a kiállításon való részvételért elismerő oklevelet nyert, beküldött gyorsírási munkálataikért szintén oklevelet nyertek: *Sztanila* Viktor, *Sz. Kis* Ferencz, *Nagy* Károly, *Mirtse* Sándor és *Rajk* Lajos tanulók, az írás versenyen pedig kitüntetést nyertek: *Sztanila* Viktor (percenként a 200 szótáros, illetve 160 szótagos írásért és *Nagy* Károly. E szép siker alkalmából köszöntjük a koll. *Gyorsírókört* s hisszük, hogy az elért szép eredmény buzdító hatással lesz tanuló nemzedékünkre, melytől a gyorsírásnak minél hatásosabb felkarolása joggal várható.

A csipkeverő tanfolyam. Mult számunkban megemlékeztünk a *Schiller* Irma polg. iskolai igazgató által rendezett tanfolyamról. E hírünkre vonatkozólag értesítenek, hogy a tanfolyamon kétféle csipkét tanulnak készíteni, u. m.: a csetneki csipkét, melyet *Lunger* Adolfa kézimunka-tanítónő és a csipkeverést (klóplizés), melyre *Schiller* Irma igazgatónő tanít. A tanfolyam, melyre eddig 112-en iratkoztak be, addig fog tartani, míg minden jelentkező kellő gyakorlattal bírva lesz a csipkekészítésben.

Szerzetes tanítórendeink eskütétele. Az 1907. évi XXVII. t. czikk elrendeli, hogy a nepiskolai tanításra foglalkozó szerzetesrendek is tartoznak letenni a tanítók és tanítónők részére előírt hivatalos esküt, akár igénybe öhajják venni az új törvény által biztosított állampolgárságot, akár nem. Ezen törvényes rendelkezés alapján *Ember* János, kir. tanfelügyelő, a helybeli apaczazárda nővéreitől f. hó 26-ikén és a helybeli szt.-ferenczrendi barátoktól f. hó 26-ikán vette ki a tanítói (tanítóúdi) hivatalos esküt, melyet ezen rendek tagjai egyházi szertartás szerint (égő gyertya s feszület előtt) tettek le. A zárda nővérek eskütételénél az egyházmegyei főhatóság képviselőjében Gróf *Mikes* János főesperes, a szt.-ferenczrendieké pedig *Soó* Gáspár róm. kath. főgimn. igazgató volt jelen. Az eskümintát mindkét esetben *Chalupka* Rezső kir. tanfelügy. tolnok olvasta fel.

Adomány. A székelykereszturi magán polgári leányiskola javára az elhunyt Dr. *Lukácsffy* István ivén adakoztak: Dr. *Lukácsffy* István 25 kor., Róth Bernát 20 kor., Dr. *Fodor* Boldizsár 10 kor., Dr. *Viola* Sándor 10 kor., Dr. *Gombos* János 10 kor., *Borbáth* Dani 10 kor., *Fekete* Manó 10 kor., *Ugron* Zoltán 25 és *Guál* Lucze 20 koronát. Az adakozóknak ez uton is hálála köszönetet mond a leányiskola igazgatója.

Egy nőegylet jubeliuma. A székelykereszturi Jótékony Nőegylet november 16-ikán fényes ünnepélyt tart, fennállásának 25-ik évfordulója alkalmából. Ugyancsak egyidejűleg ünnepli az egyesület tevékeny lenőközlőit, azv. *Ugron* Jánosné szül. *Báró Györfy* Ágnesnek, jubileumát is, ki az egyesület megalapítása óta, vagyis 25 év óta, vezető és irányítói az egyesületet emberbaráti feladatában.

Oltáregyesületi estély. A székelyudvarhelyi Oltár-egyesület, *Majláth* gróf erdélyi püspöknek városunkba való érkezése alkalmából, f. hó 13-ikán fényes sikerűnek ígérkező estélyt rendez. A rendezőség most dolgozik az estély műsorának összeállításán, s így azt jövő számunkban fogjuk közölni.

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkértünk a következő sorok közlésére: Az udvarhelymegyei tanítóegyesület népiszkolai tanszermuzeuma részére *Riemer* Gusztáv helybeli lakos, hargitaligeti fürdő- és festékgyártulajdonos, 1 drb oxidált vaskövet (aransatiuobert), 1 drb ugyanazt égetett állapotban (angyalvörös), 1 drb nyers vaskövet, 2 drb dévavidéki olomezüstéret, 3 drb arany tartalmu érczet, 1 drb vörös rézérczet, 2 drb pyritet és 1 drb achátot, valamint a gyárában előállított porfestekekből egy mintasorozatot adományozott. Fogadják az adakozó ezen adományáért a Tanszermuzeum nevében köszönetemet. *Chalupka* Rezső osztályelnök.

Iskolaavató és templomszentelés. Folyó hó 21 és 22-ik napján szép ünnepségek székelyhely volt *Zilah* városa. Ugyanis akkor avatták fel a *Zilah* ref. *Wesselényi* kollegiumnak új épületét, s szenteltek fel az egyházközösségnek új templomát. Az ünnepélyes aktust mindkét alkalomnál Dr. *Bartók* György erdélyi ref. püspök vezette, — a templomszentelést a kolozsvári *theologiai fakultás* tanárkarának közreműködésével. Az új kollegiumi épület felavatásán képviselve voltak az erdélyi többi testvérkollegiumok is, s a megjelenet képviselők Értekezletükön egyebek közt elhatározták azt is, hogy az erd. ref. tanároknak a szép múlttal bíró, de körülbelül 10 év óta szűnő *Tanári Értekezlet* új életre keljen a változott viszonyok következtében az Országos ref. Tanáregyesület aegise alatt. A megalakulás még ezen az őszön remélhető s az első ilyen értekezlet valamelyik erdélyi ref. kollegium keblében már a jövő év folyamán. Az ünnepélyek ünneplői voltak nemcsak a ref. kollegiumnak és egyházközösségnek, hanem egész *Szilágy* vármegyének, mely székvárossal együtt mindig egy volt több százados kollegiumával és egyházközösséggel. Csak e szoros kapocs alapján érthető, hogy *Szilágy* vármegye egy évtizeddel ezelőtt 80 ezer koronás alapítványt tett konviktusú célokra a kollegiumnál, *Zilah* városa pedig legközelebből rendkívül sok támogatásán kívül négyezer koronát bocsátott a kollegium rendelkezésére egy központi vilamos óra beállítású céljából. Hogy *Szilágy* vármegye előkelősége *Zilah* város közönsége a kulturális intézmények iránt való szoretteljes ragaszkodásának és együttérzésének minden kinalkozó alkalommal oly frappans kifejezését adhatja, abban a hagyomány mellett nagy érdeme van dr. *Kaiser* György, jelenlegi főispannak és báró *Dioszeghy* Zsigmond polgármesternek, akik ez ünnepélyeken s azoknak minden mozzanatán mindvégig jelen voltak, amint látható volt igazi meggyőződésből és nem pusztán udvariaságból. A vendégiszteretükről régóta híressé vált „*Zilahiak*“ a lehető legkollembesbbé tették a vendégeik ottlétét, akik tapasztalatokban gazdagon felejtethetetlen emlékekkel gondolnak vissza mindig a zilahi napokra. Egyébiránt ez is a „hagyomány“ hoz tartozik.

Panasz-könyv. A következő sorokat vetjük. Amióta a város a szemét fuvarozást és az utcák takarítását a tűzoltó-egylettől elvette, s egy-két falusi vállalkozóra bízta, azóta teljesen felfordult a rend e téren. A szemetes szekerek ritkán járnak, a házi szemét balomra gyűl s dögtetes szagával melegágyát kezezi mudeufelő járványok, melyek egyre kisértenek. Az utcák takarítása sem jobb. Valóság-gal megbotránkozott az a piszok, a mi még a fő-utcákat is borítja, a nagyobb mellékutcák pedig valóságos szemétdombokká váltak. Tessék csak egy kis kórását tartani. Szigorú és gyors intézkedésre van szükség. Kérjük az illetékes hatóságot, hogy a vállalkozók munkáját, szigoruan ellenőrizze, s a szerződés betartására minden eszközt felhasználjon. Elvégre itt nemcsak a közlézés rovására történik mulasztás, de a közegészségre is. Ezt pedig túrni egy pillanattig sem szabad.

A Csizmadia-ipartársulat a mult szombatn tartotta meg kosaras táncmulatságát, mely ugy orkölcsileg, mint anyagilag pompásan sikerült. Az estély jövedelméhez felülfizetéseikkel hozzájárultak:

Barcsay Károly, Dr. *Kovácsy* Albert, *Persian* János 8—8 kor., *Szebeni* Antal 4 kor., *Gáspár* Ferencz, *Szentpétery* Károly, *Rösler* és *Gábor* 3—3 kor., *Daróczy* Miklós, *Siegmund* József, *Csató* Imre, *Szebeni* Balázs, *Szentpétery* Gergely, *Oze* Kálmán 2—2 kor., *Ifj. Dézsy* István, *Jakab* Ignácz, *Burján* György, *Zold* János, *Ifj. Bálint* György, *Sebesi* János, *Szentpétery* János 1—1 kor., *Képiró* Lajos, *Hintz* Henrich, 50—50 fill., *Csendőr* Pál 40 fillérel. Az estély jövedelmét a társulat tometkezési segély-alapja javára fordították.

Kivonat a m. hiv. lapból. Sertésorbáncz megszűnt Székelyszállás községben. — Sertésvész megszűnt Rava községben. — Sertésvész szorványosok fellépett Székelylengyelköl falu községben. — Veszesség szorványosan fellépett az ebek között Erked községben. Rühkór megszűnt Székelyszombor és Vágás községben. — Lépfenu megszűnt Abásfalva községben. — Zetelakán 1 drb 8—10 éves koru piros pej, kicsi termetű herét ló f. hó 14-ikén felfogatott, jrgyo nincsen. A lovat ma érvereztek el a község házában. — A 93 számú borju, mely *Boros* József tordalfalvi lakosé, szüzugyából elveszett. — A gazdasági egyesület szüzugyájából — a varságítási legeről folyó hó 6-án 2 drb 3 éves és 1 drb 1 1/2 éves veres tarka borju elveszett. A borjuk fülén Sz. G. és folyó számos fulgyűrü van. — *Hatus* István felső, szentegebásfalvi lakosnak 114—907. jegyzőkönyvi szám alatt kolt 44904. törvényhatósági számu marhalvele elveszett. — Székely István márfalvi lakos 1 drb három éves, szürkesszürü ökor tulka, melynek farka bojta fehér, folyó hó 7-én elveszett. — *Augustus* 10-én *Lőrincz* László az uton talált egy czondra zekét és egy sapkát, melyet a székelybelenfalvi községi bírónál a tulajdonosa átveheti. — *Lóvéta* községben 1 drb 2 éves pej kanca-csikó felfogva tartatik. Farkán és homlokán befonott hajjal. Jegy nélkül.

Uj idők. (Szerkeszti *Herczeg* Ferencz). Október elsőjével új évnegyed kezd az Uj Idők. Ebben az évnegyedben is, mint mindig, szerkesztőség apparátusa azon működik, hogy minél változatosabb és előkelő színvonalu számokat adjon. Eredeti regényt *Lovik* Károlytól közöl, akinek finom tollát, gazdag színű elbeszélő-vénáját régől ismeri és szereti a közönség. *Herczeg* Ferencz írása mellett csupa oly novella, ismertető cikkek, tanulmány és vers jelenik meg az Uj Időkben, amik elsőrangú belletristák egyenest e lap számára írtak. Az eredeti regényen kívül egy fordított regény is kezdődik, amely a külföldi irodalom egy érdekeltető és poetikus terméke. A hét aktuálisáiról *Mühlbeck* Károly humoros fejlecei számolnak be, amelyek hamar megszerették a közönség rokonszenvét s immár az Uj Idők illusztrativ részének külön érdekességei. Képek, rajzok, olismert neves művészekről hoz a lap s a közérdekű eseményeket eredeti fényképekben mutatja be. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévenként 4 korona. Előfizetni lehet a kiadó *Singer* és *Wolfornél* (Andrássy ut 10) vagy bármely könyvkereskedő utján.

KÖZGAZDASÁG.

Tenyészállat kiállítás. Az Udvarhelyvárm. Gazdasági egyesület okt. 13-án Székelyudvarhelyt a baromvárságtéren tenyészállat kiállítást rendez. Kiállíthatók magyar eredeti fajta borjas tehének, 3 éves, 2 éves üszök, melyek egy év óta a kiállítás tulajdonában vannak, mindennemű baromfi. *Djajva* azon állatok lesznek, melyek ezen évben díjat még nem nyertek. Bejelentéseket elfogad a kiállítás napjái *Mlatky* Miklós titkár.

TÁVIRATOK.

Budapest, szeptember 28.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Polóny és Lengyel kibékülnek.

Minden jó, ha a vége jó.

Politikai körökben napok óta hire jár, hogy *Polóny* Géza és *Lengyel* Zoltán egymással kibékülnek.

A tárgyalások eziránt már hosszabb idő óta folyamatban vannak és a kibékülés rövid alatt megtörténik.

Hírszerint *Polóny* és *Lengyel* közt több képviselő intézte a közvetítést. A megegyezés értelmében azon pör, melyet *Polóny* Lengyel ellen indított és mely már közel állt a végtagyaláshoz, nem fog letárgyalatni, hanem kölcsönös nyilatkozatok által békésen elintézik.

Ezzel kapcsolatosan azt is beszélnek, hogy a kibékülés oka főleg politikai, mert *Polóny* és *Lengyel* együtt vállalva új pártot készülnék alakítani.

Ez ügyben ma délelőtt újságírók fölkeresték *Polóny* és *Lengyel* irodáit. Mindkét helyen azt válaszolták, hogy sem *Polóny* sem *Lengyel* nincs a fővárosban. Az iroda vezetőinek kibékülés tényéről nincs tudomásuk.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete

SZÉKELYUDVARHELY, Kossuth-utca 27. szám.

A T. Közönség szives figyelmébe!

A m. kir. szőlőtelepeken termelt, és a budafoki m. kir. pinczemesteri tanfolyam által kezelt s a m. kir. földmivvelésügyi miniszter támogatásával létesített borértékesítő osztályban **mindennemű és kitűnő minőségű borok** a Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet székelyudvarhelyi fiókjánál (Kossuth-utca 27. sz.) ugy kicsinyben, mint nagyban a legjutányosabb áron árusítanak el. Hordó borok 56 literen felül; palack borok, melyeknek valódiságáért felelősséget vállalunk. — A n. é. közönség megrendeléseit kéri:

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete
Székelyföldi kerületi fiókja Székelyudvarhely.

Vállalkozó, vagy fuvaros szekerest = keres

homoródi borviznek

a városba szállításához **KONCZ ARMIN** gyógyszerész, Helyt. Vállalkozók: kik naponta egy szekérre felső korszok beszállítását hasznosbérbe veszik huzamosabb időre. Fuvarosok: kik az én szekereim s korszokommal naponta egy szekéren elférő korszokot behoznak s ott a kijelölt helyekre elhordják a házakhoz Utóbbiaknak havi 150 kor.-t fizetek.

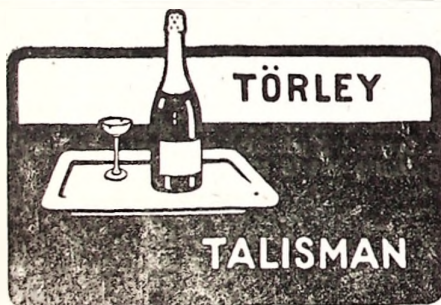
Szódavíz gyártásához kibordához, egyea fogattal bíró **vállalkozót** keresek Gépet, üvegeket, szponokot, szekereket rendelkezésre bocsátok helyiséggel együtt Biztos és jó kereset üzletszerű embernek, naponként pár órai munkával.

Homoródi borviznek hordókban, korszokban a városba hozatala, vagy heti keddi vasnapokon, borvizraktárból korszokkal, üvegekkel véve a poharakint elrusitva, szegény aszülök gyermekeinek tisztelésege jóvedelmét biztosít.

Városi 10-12 éves leányoknak állandó és biztos kereset. Meghatározott havi fizetéssel fellogadtatnak gyógyszerészeti szerek, különleges gépek gyártásának könnyű kézimunkára. Havi 4 kor. kezdő a később 10-15 korona fizetéssel, használhatóságuk s szorgalmuk szerint.

Legjobb tőkebefektetés! A vasuti állomás mellett, az országút mentén 73 méter utczai fronttal, egy fél boldnál nagyobb **belsőteleknek** a megvétele, melyen egy vasuti vendégő több vendégszobával építhető fel s még faraktárnak is marad, mely a vas-utra nyíló rakodókapuval is bír, **eladó** és Szentgyörgy napkor át is vehető. A vasutnak restaurációján minceo s így biztos és nagy jóvedelmét nyújt. — Értekezhetni:

KONCZ ARMIN gyógyszerész mellett irodájában mindennap délután 10-12 óráig és délután 4-6 óráig.

Budapesten

az egyetlen

független

ellenzéki

nagy napilap

AZ UJSÁG

Egész évre . . . 28 kor.

Fél évre . . . 14 "

Negyedévre . . . 7 "

Egy hónapra . . . 2 " 40 fill.

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG” kindóhivatala
Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.

Kristály tiszta

Kargita-ligeti „Kamilla”-forrás

A Kárpátok gyöngye!

Természetes ásvány-
gyógyborviz!

Főraktár Székelyudvarhelyt:

Haab és Heitz cégégnél

Kapható még:

Gál János Utóda, Csató és Kun,
Gyarmathy Ákos, Tamás Balázs,
Bagó Gyula, Szentpétery Gergely
Márk Testvérek, Fernengel Fri-
gyes, Zárug Antal kereskedésé-
ben 8 fillarért, valamint minden
vendégloben és étteremben.

A Kárpátok gyöngye!

Szerves anyagoktól mentes!

Székelyudvarhelyt, Deák-tér 10. szám alatt levő emeletes ház eladó.

Felvilágosítást ad **SZABÓ ALBERT**
kir. közjegyző Budapest, VIII., Múzeum-körut
2. szám alatt.

MŰMALOM

MEGNYITÁS.

Alólirott a t. közönség-
nek szives tudomására
hozom, hogy

Székelyudvarhelyen, saját udvaromon
gőzfűrészemhez kapcsolva, a mai modern tech-
nika legmagasabb igényeinek megfelelő 60 lóerejű

gőz műmalmot

építtettem s azt 1907. október 15-én
üzembe hozom.

Ezen gőz műmalom építése és felszerelésénél
költséget és fáradságot nem kímélve, azt a
bücskai műmalomok mintájára, elsőrendű
szakértő malomépitő mérnök vezetésével, ki-
tűnő szerelő főmólárook által **4 pár kőre**
lesz berendezve, 3 hengerezék, 3 trier, 5 hasáb-
szita, tarár, síkszita, progresszkoptató, Wörner-
féle buzahantoló és Reform daratisztítóval lesz
ellátva. Azonkívül a malom mellett a szekerek
és gabonát hozó állatok részére nagy és tágas,
fászfollal ellátott, fedett színt építtetem, hogy
bármely kellemetlen időben védelmük legyen.
Műmalomban a közönség a legpontosabban lesz
kiszolgáltatva, az őrleést akár pénzért, akár
vámért eszközölöm, avagy kívánatra a gabonát
megfelelő értékű liszttel kicserélem. A liszt bár-
meiy módon, a közönség kívánalma szerint, szit-
tálva és osztályozva lesz.

Egyben figyelmébe ajánlom a t. gazdaközönség-
nek, hogy a malom megnyitása napjától kezdve
mindenféle gabonát rendes napi vagy piaci ár-
ban megveszek és készpénzzel fizetem, vagy he-
lyette ha kell megfelelő mennyiségű liszttel be-
cserélem. Ezzel a gazdák azt nyerik, hogy nem-
csak piacos napon, de bármikor a városba jön-
nek őrölthetnek és gabonájukat az illő árban
eladhatják idővesztegetés nélkül s nem kell többé
Segesvárra vagy más helyre menni finom lisztet
őröltetni. — A t. közönség szives támogatását
remélve és kérve maradok tisztelettel

Fábián József,
gőzfűrészt és gőzmalomtulajdonos.

365—1907. sz.

Versenyvárgya'ási hirdetmény

a székelyudvarhelyi m. kir. áll. kö- és agyagipari szakiskola részére szállítandó
tűzifa beszerzésére.

1. A szállítás tárgya: fűtéshez való hasábos száraz bükk- vagy gyertyánfa.
2. Mennyiség: 350—400 kbméter.
3. Szállítási határidő: 1908. január hó 1-től (esetleg a szerződés 3 évre köttetik meg) a szükséghez mért mennyiségben.
4. Az ajánlatban a szállítandó faanyag származási helye kiteendő.
5. A tának a helyszínére való bérmentes szállítása, valamint minőség tekintetében való kifogástalan volta kívántatik.
6. A legelőnyösebb ajánlkozóval kötött szerződés a szakiskola részére csak a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur jóváhagyása után lesz érvényes.
7. Ajánlkozók zárt ajánlataikat **f évi október hó 10-én** délelőtt 10 óráig tartoz-
nak az intézet igazgatóságához beadni. Az ajánlatban kiteendő, hogy ajánlkozók az összes
feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek ismerik.
8. Az ajánlatokhoz bántéppénz fejében a szállítási összérték 5%-a készpénzben,
vagy elfogadható értékpapirokban melléklendő.
9. A versenyvárgyalás **f. évi október hó 10-én** délelőtt 10 órakor a szak-
iskola igazgatósági irodájában fog megtartatni, mely versenyvárgyalás nyilvános.
10. Az ajánlatok „Ajánlat a székelyudvarhelyi m. kir. áll. kö- és agyagipari
szakiskola fűtőfa beszerzésére” jelzéssel a szakiskola igazgatóságához küldendők be.
Székelyudvarhely, 1907. évi szeptember hó 20.

A szakiskola igazgatósága.